

Ročník XXIX

V Praze, 28. prosince 1894

Číslo 7 (1436)

Medřická.

Napsala Božena Věrova Kunětická.

Prese všechno své rozpakování nezbylo mladé učitelce nic jiného, než najmouti ten studený, rozviklaný pokojík v podkroví, poněvadž v celé vsi, roztahané a chudobné, nebylo bytu lepšího. Tento pokojík měl aspoň tu výhodu, že do něho vedla dvě malá pevná okna a že jeho zdi byly čistě obšity. Také podlahu měl dosti slušnou, nebyl vlhký a byl obrácen k východu, což bylo jednou z jejich nejvýznamnějších podmínek, poněvadž milovala květiny, a protože vůbec jí byl příjemný první paprsek probouzejícího se slunce, naplněný ještě růžovou září jeho snů.

Jinak ovšem vše bylo trdné. Světníčka sousedila s tmavou půdou, ve které bylo plno roští a různého haraburdí, a do níž ze všech možných skulin foukaly studené větry, zvláště nyní, kdy se učitelka přistěhovala, neboť bylo to v lednu, kdy bývají v horách velké vánice sněhové a velké mrazy, spojené s větrem, který skóčí jako kopnutý pes po stránkách, v lesích a zasypává doliny syčícím sněhem.

Schody k pokojíku byly příkré a primitivní, vrzaly při každém kroku, prohýbaly se a zachřívajíce, bez zábradlí, zbudované jen za těch okolností, za jakých se v takových malých vřech na schody vůbec pomyslí. Pod nimi zrovna nalézala se dvířka do chléva, z něhož vycházel vlhký zápach a v němž bučelo několik krav. Na půdě stála postel, na které nedávno zemřel starý výměnkář, a v ní byla dosud ona sláma, z níž jej pozvedli, aby jej uložili do rakve. Za to však dvířka vedoucí do pokojíka byly nově natřeny a přiléhaly dobře. Patřilo to jistě k těm výhodám, které na konec rozhodly, že pokojík najala. Kromě toho byla v něm malá železná kamínka, na nichž

mohla pro sebe uvariti, neboť v hostinci, v němž pivo bylo vyvětrale, ji odbyli, když přišla žádat o stravení, jsouce celý udivení nad tím, která přepadla vůbec na takovou myšlenku skoro nemožnou.

Po tom všem, co viděla jinde v podkrovních pokojících, většinou dřevěných a nepřístupných jako dobře ukrytá hnízda, bylo jí nadmíru milé, že konečně měla tuto světničku bílou s výhlídkou na vlnící se pohoří, bezpeč-

nou, čistou a tichou. Stoupala k ní sice velice pozorně, protože schody v ní budily nedůvěru, ale těšila se, že časem uvykne a sprátně se s nimi. Dala si tedy vše vymýti, vysušiti a potom uspořádala svůj nový domov s pocitem oné piety skoro neuvědomělé, jaká se zmocňuje všech mladých duší, jež vstupují v samostatný život a šeptají si nad každým předmětem předsádlím v jejich majetek: „Toto jest mé!“

Obtížný úkol.

Ryto dle malby Pompea Massanina.

Světelníčka byla tak malá, že lůžko mladé Medrické vyplnilo celou jednu její stranu až na malý koutek, kam postavila si železné umyvadlo. Ostatně její nábytek byl tak jednoduchý a tak skromný — přes to, že v ní budil přechu i radost — že světelníčka pro něj úplně stačila. Měla totiž ještě železný vesař, stůl, dvě židle a kufr, který milovala již z toho důvodu, že s ní prošel léta jejich studií, za nichž nejdou napravena s knihou v ruce na něm usnula u blízké lampičky, kterou ostatně přinášela i nyní s sebou do praktického života.

Rozestavívali tyto předměty a vybraťovavši různé nádobí a náčiní, s nímž si nevěděla rady, usedla si na lůžko, jež bylo dosud rozloženo, a vyňala z kapsy list, psaný neurovnávaným, kostrbatým písmem, jakým píše obvykle staré paní potřebující několik hodin na jediný takový list, o němž dlouho před tím a dlouho ještě po tom přemýšlela.

Nachýlivi svou hezkou hlavu s krátkým, kučeravým ruským vlasem, četla s čelem trochu zachmuřeně, což však nemohlo se vysvětliti nepřijemným stavem její duše, spíše to byla známka upjaté pozornosti.

Má milá Eliško!

Snad jsi už v Pulenci. Myslím na Tebe neustále, ačkoli, to víš, četná rodina Kláry nedá chvíli oddechu. Kromě toho jest Klára sama zase churava a také malý Václav stůně k zoubkům. Jsem ráda, milá Eliško, že jsi i Ty konečně zaopatřena a že se můžeš samostatně živiti. Pomysli, z jakých smutných poměrů jsi tím vyhledla a jak Kláre je zase vzpomozeno, že mohu být u ní a pomáhati jí v domácnosti, když teď není s to již služku mít, protože příjmy nikam nestačí. S osmi sty ročně není možno sedmi lidem vyjit, ale Ty, i kdyby nikdy více neměla, než nyní máš, nemusíš si pranic odříci a jsi na celý život zajištěna. Moje pense stačí, abych Kláre nebyla na obtíž a nejjedla z milosti chléb Gabrielův. Gabriel jest sice velmi dobrý, velmi spolehlavý a uznalý muž, proto však přece vítá můj měsíční příspěvek vždy s úsměvem, a za to jest pak ke mně tak úslužný a pln pozornosti, že ani neboží tvůj otec takový nebyl. Sám mi připíná ráno čepceček na hlavu, sám mi přináší židli ke stolu, líbá mně ruku, když jdu spat, a protože ví, jak ráda piji trochu čaje, sám jej večer upravuje, když my s Klárou uspáváme děti, a sotva jsem s tím hotová, přináší mně jej v sálku na stůl. Je zkrátka milý člověk, jen kdyby ubožák těch velikých starostí neměl! Děti jsou jako velká voda: všecko všude seberou. Klára nestačí spravovat, nově řídit a vařit pro ná. O tom Ty nic nevíš, milá Eliško, a Klára často Ti závidí Tvůj klidný život. Písnám, zdali jsi v Pulenci našla byt — Gabriel vyhledal na mapě, že je to někde v horách malá ves, a písnám, jak se Ti tam líbí. My všechno od Tebe rádi čteme. Překvapilo nás, že jsi byla v tak krátkém čase přeložena a k tomu ještě tak daleko. Co toho bylo příčinou? Poručím Ti do ochrany boží a jsem Tvá upřímná matka

Anastazie Medrická.

Byl to dosti suchý list, a žádná z těch myšlenek v něm neměla pranic společného s okolím a poměry mladé dívky, až snad na tu větu poslední, ve které ji matka poroučí do ochrany boží, což skutečně bylo pro ni tím žádoucnejším, čím nespokojenější jevil se jí býti počátek jejího života zde v té vsi, od celého světa odloučené a zastrčené na hřebenu vysokého vrchu, jako tesklivý výkřik plný k nebi letící.

Medrické se samotné zdálo, že matka nemohla učiniti nic jiného než odevzdati ji lásce boží, ale proto přece čtou poslední tuto větu četla, jak jí zvlhly oči a hned potom naplnila se jí celá duše takovým přívalem slz, že nemohouc se jim ubrániti, položila na okamžik hlavu do rukou a zavzlykala několikrát jako ptáče, jež v bouři, neskrýto, osamělo.

Byly to slzy děcka, mimovolné, nehledané, plné neuvědomělého stesku, jaký v nás probouzí samota i nové poměry, pro něž nemáme

dosud ani měřítka ani porozumění. Venku ličel ostrý horský vítr, jenž chvillemi zachvěl malými okny a podkrovním světelníčkem a nanesl na ně celý proud sypkého sněhu, který jako spadlá oblaka najednou je zahallil. Na půdě cosi praskalo, cosi se lámalo, a chvillemi zašustělo na ní něco jako náručí rozhozeného papíru. Medrická klesla polovici svého těla na lůžko a majíc tvář v rukou ztopenou, plakala dosud tím zvláštním prudkým pláčem, který podobá se pláči, jenž není možno ani všemi silami se ubrániti.

Ostatně očekávala již od svého příjezdu tento pláč, poněvadž četila v duši, že nebude v ní klidno a smírně, dokud neodbude si výbuch svého stesku.

Jako v chaosu kmitaly se jí hlavou dětské postavičky, s nímž se nedávno rozloučila a jež byly první v jejím povolání, které přivlnula ke svému srdci s oním vroucím nadšením, jež má na sobě dosud pol v jarním slunci vzletlého motýla, nesetřený a neporušený nejmenší překážkou, ni nejmenším vánkem.

Bohužel, musela ty děti opustiti dříve, než se nadála, ale ještě až sem viděla jejich směry polorozpacité a poloplačtivé, s nímž se, s ní loučily. Nepříjemky jí dosud, odenázela jim cizí, jak se v nich objevila. Ji však zůstaly návdý nezapomenutelný, jak nezapomenutelný zůstávají první modlitby, jež jsme se učili a do nichž vkládali jsme všechny svoje dětské prosby s pevnou důvěrou, že se cíle neminou.

Nyní byla zde, ale v srdci pociťovala vedle svého nadšení jakési mrazení, jakoby vedle tepla jeho zaval ozvuk toho studeného větru, který venku v lesích a roklich stenal.

Plakala tak dlouho, až četila vedle v celé své bytosti a až mohla si vydechnouti tak z hluboka, tak dlouze a s takovou podivnou rozkoší, s jakou vydechují všechny ženy po křečovitém pláči, který podobá se bouři, jež oživuje a vzpružuje.

I ona vydechla si plným prsou, která se jí vysoko pozvedla, a osušuje si oči od pláče lehoučce zarděla, zvedla se z postele a pohledla kolem sebe s důvěrou, že nalezne nyní vše jiné než před tím, a že ona úlevu, kterou pociťuje nyní v srdci, nalezne i všude kolem sebe. Pokojně ovšem objevil se jí stejný chudoučkový, stěrný malý, ale bylo v něm skutečně znáti již pruh onoho světla, které v duši se jí rozednávalo, jakoby jej duše její vtáhla do těch čtyř stěn jako do ohniště.

„Ach, Bože, proč plakati!“ myslila si Medrická, jakoby samu sebe těšila, „vždyť nic nelze změnit a konečně vše to musí být, a zažíté není to nejhorší. Ocitla jsem se v boji jako muž a muž nemá práva nikdy býti zbábělý. Je to vlastně ostuda, že pláči jako malé dítě.“

Přistoupila k oknu a šerem vánice, která se podobala skoro mlze rychle se pohybující, vlněla před sebou lehce zčernalé pohoří, celé ve sněhu ztraceno i s lesy i s vískami, jež bylo možno jen tušiti. Brlo to vše jako mope bílé zpeřené, a nad ním ta letící oblaka jako spouště tesklivých chmur nebeské čelo pokrývající. Vše bylo tak zčefeno a tak nejasno, že se Medrické na okamžik zdálo, jakoby sama letěla vesmírem jako ten vloček sněhový, a jakoby nebylo nikde místa, na němž by se mohla zachytit.

Zatočila se jí poněkud hlava, jak upírala zrak v jedno místo v té vířící směsi hebouckého chmýří. Projela si čelo a odstoupila od okna.

Medrická byla hezká dívka, ale krásu její byla odleskem jejího mládí, její překypující duše a neměla do sebe jaksi nic vlastního. Na Medrické bylo vše mladá, svěží, a proto svůdné a roztomilé. Její oči nebyly velké, ale zářilo v nich nešetně mnoho jisker a každá byla jiné barvy a jiného ohně, její rty nebyly vzácné, ale jakoby na nich list z květu vléhlého máku uvízl, její lice byla růžová, čelo bílé a hladké, její ruce malé a takové zvláště měkké a teplé, že se podobaly světlým hřejícím paprskům, jestliže se něčeho dotkly. Byly to ruce neoby-

čejně milé, trochu vyzyvající a smyslné, pohlcující pohledy a obracející k sobě pozornost, jakmile sebou pohnou, jakmile se zachvějí. Jsou-li ruce symbolem duše, pak byla Medrická přítulná, světlé povahy, která laskána svíjí se slasti jako kotě, jež hladíme, povahy, v níž tají se vše jako proud zadržené lávy, povahy neuvědomělé energické, výbojné a přece zdánlivě tak krotké, nedotknutelné jako ty ruce její v tichu se zvedající, v tichu kladoucí se na různé předměty a přece hřející teplem zrovna vzrůstajícím a oslňujícím svou bělostí, která se podobala bělosti oblaku, za nímž skryto je slunce.

(O. HVEZDOSLAVA)

Měla na levé ruce prsten s modrým kámkem, který tu její ruku, totiž něžnost té ruky jaksi doplňoval. Vlas Medrické byl krátce ostříhan, ale byl plný kučer, a jeho barva zlatozluta zdála se svítiti a bylo v ní něco ohnivého jako v celé bytosti divné, co nebylo lze určit, co nebylo lze nalézt, ale co působilo mimovolným kouzlem vzrůstajícím a rozčítajícím jako deněk jižního vína.

A přece na Medrické nebylo nic markantního ani neobvyčejného, nopak vše se zdálo být příliš jednoduché a skromné. Její hlava s těmi krátce přistřiženými vlasy podobala se hlavě dítěte, kterou možno bezpočátkrát zulbat, aniž ty polibky roznaili duši. Postava její byla pružná, nepřiliš velká, avšak graciózní, přítulná, její pohyby tak dětsky neostýchavé, půvabné a zase s onou mimovolnou vyzývavostí v sobě, která vězela vůbec v celé její bytosti, v jejích pohledech, slovech, úsměvech, v jejím dechu, když zvedal její písa a plynul přes rty, jist přibývajícím teplem jejího nitra a rozpaluje je, až se zdáti kráveti sladkou trýzní.

Medrické bylo jedenadvacet let, a na čele měla cosi vítězného nebo sebevědomého, lépe řečeno, co dokazovalo nezvratné, že mnoho přemýšlela a že jest si vědoma výsledku těchto svých myšlenek. Byla sečtělá, pronikavá a nechávala se unášeti svým citům v onom omámení, jež ženy činí často i nešťastnými, a jež je přepadá jako přívál, proti němuž nejsou s to bojovati.

Mluvila jasným hlasem, který se často chvěl, a povidala-li něco vážného nebo dojemného, ztlušovala jej, a pak se podobal ten hlas šumění listů v korunách stromů, byl dojemný, trochu tesklivý a neobvykle milý. Zpívala také, byla-li sama, ale zpěv jí rozčítával a svíral jí srdce, takže byl pro ni utěpením a neurčitou mukou, v níž propukávaly její tužby v jakési zoufalství a chorobný slesk. Proto zpívala jen málokdy, znaje dobře tyto účinky, jež jí ohrožovaly.

Ve své samostatnosti osvojila si rychle mužnou energii, sebedůvěru, vytrvalost, pevnost, neboť samostatně její postavení bylo pro ni jakýmsi ideálním povznesením na roven mužů, a svou emancipaci posuzovala s důvěrou, jež ji zjevňovala všechny její povinnosti i všechna její práva způsobem povzbuzejícím i povznášajícím. Věřila pevně, že má stejná práva i povinnosti jako muž, a vědomi to ji blázilo, neboť právě byla by se pokládala za zkrácenu a své postavení za polovičaté, a to by jí bylo snižovalo i bolelo. Horovala pro emancipaci žen a myslila, že nestává ničeho, co by ženě bylo překážkou státi tak samostatně jako muž ve všech bojích života, ve všech jeho právech, zápasech, povinnostech i ve všech jeho slastech. Byla to mladá duše, a na jejích jedenadvaceti letech tkvěla záře jítřího slunce, jež dodávala i jejím reflexím kouzla a kouzlu.

Kromě toho zabývala se velmi mnoho četním spisovatelů, kteří věnovali se ženské otázce, a dle nich utvořila si svůj soud, který pokládala za jedině správný a nedotknutelný. Vstupovala do samostatného života s určitým heslem, a bylo jí milé, že cítí v sobě tolik odvahy, tolik síly, sebezapření, kolik jí potřebovala, aby důstojně a svědomitě plnila povinnosti, jež na sebe přijala.

(Pokračování.)

Z básní Adolfa Heyduka.

M L A D Í

Tu strakatou čapku mládí,
již ondy jsem odhodil,
jak rád bych zas ji zvedl,
a znova šťasten byl.

Jak vžil bych zpíval a výskal
a vosale sobě vedl,
jak bych ti svoji hlavu
zas pyšně k nebi zvedl.

A kdyby mi snesli říše
a koruny královské mych,
tě s rolníčkou čapky mládí
přec za nic nedal bych.

V L E S.

Podzimní vyjasnil se den,
nač mřít a hynout v síně skvělé
Ven do tmavého lesa, ven,
tam moje sny jsou nejvěstlejší.

Co v města hlučných ulicích,
kde prach je, svár a klep a zmatky,
kde kupuje se ctnost i hřích
za chvilíčkem uspiněné zlatky?

Chci hlavu v hedváb mechu dát
a volně srdce k nebi vznésti,
a z prků slunce nachytat
svě duši brskku zlatých zvěstí.

Jeť snění věckoro mě štěstí,
P. O. HVEZDO SLAVA

V J E S E Ň I

Proč rád tě mám, ty dumný čase,
proč rád tě mám, to nevím sám,
ač zřím-li tě, vždy v oka řase
jak zlatou krupěj slzu mám.

Je plna, syň slunce tvého,
ač rudý je ten její zjev,
snad zora, jara ztraceného
ji v snění proměňuje v krev.

Leč setru ji a hledím v kraje
a hledím do všech světa stran,
a zřím, jak s rudým listím hraje
a křepčí větru bystrý van.

A zřím tu trpce usmívavou,
leč přece milou slunce zář,
jež řdí se nad mou kleslou hlavou
a líbá čelo mně i tvář.

A slyším ju, jenž žepce mluve:
»Juž odpočinku zemi přej,
vždyt duša jámi kratochvíle
a ptačtva zpívá a hoda a rej.

Chceš věčně věků od ní klasy,
a věčně věků vonný květ?
Ten spánek ji i tebe spasí,
a vše, co zašlo, přijde zpět! —

Proč rád tě mám, ty dumný čase,
proč rád tě mám, to nevím sám,
ač zřím-li tě, vždy v oka řase
jak zlatou krupěj rosu mám.

P I S E Ň

Má duše vyprahla jak vedrem niva,
vyprahla paprsky tvé slunné krásy,
a žízňic touží polibků tvých deště;
o perly smíru se hlásí.

Ó, skloň se milostivě na má nadra,
by nezarostla hořkým bejlim žele
a vypučela zvučným kvítím písní;
ó, nenech hynout mně déle!

Kěž všecko srdce žhavou růží zkveře
a purpurové pohádky ti věští,
a v nitra vonný dýk tě všecku halí,
ty zhoubo má i štěstí!

H V Ě Z D N O.

Hvězdičky svítí z vysoka,
všude je samá zář,
v té jedné zlaté, dítě má,
vidím tvou věčnou tvář.
V té jedné zlaté, daleké,
vidím tvých očí lesk,
a hloub mých řader proudí se
přítavný vzdech a stesk.

Je mně tak smutno pojednou,
slzami zrak mi zhasí,
rád bych tě viděl, dítě má,
rád bych tě zlíbal zas!

Toužíš-li po mně v nebesích,
já zde tě mítí ždám,
a bude-li Bůh mně milostiv,
v ráji tě uhlídám!

Pohledy do Litvy.

Podává Eduard Jelínek.

Litvo má domovino! Ty, jak zdraví dráhé!
Vždyť poznať, jak tě ocení, až se v tebe bláhá,
jen kdo je státní? — Dnesť kráť litva, ty plánu leku
zím, upřiměle v nář, jít, jak jít, jít, jít!
(Mikolajewicz, Maria, Litva a její, vřelá, a, klaněnosť.)

K rozhledu po minulosti.*

Prodením mnohých věků přetvářoval se
pojem Litvy rozličně. Nevědní politické
sudby zmítaly od času pohanského šera ze-
měmi velikých bájí, které v mythickém roze-
pjetí zasahovaly obširné krajiny teprve později
utvrzených říší.

Ohnisko dějinného života Litvy tvořilo
výběž středního a horního Němna a spadá-
jících do něho řek, kmen litvský pak sám
zajímal prostranství Baltu mezi ústím Visly
až za ústí Dviny i střední porčí Němna. Od
XIII. století, kdy litvský národ zasáhl v poli-
tické osudy sousedního území ruského, zna-
menala Litva rozsáhlé krajiny, obývané nyní
také Bělorusy a Malorusy. Ve století XIV. a XV.
rozeznávána již východní Rus čili Moskva od
západních krajin litvských. Posléz Unie lu-
belská (roku 1569) spojila země velkokní-
žectví litvského s polskou říší, v kte-
rémžto útvaru Litva pojímána až do rozdělení
Polska.

V tomto líčení budeme míti na zřeteli
z části veskeren historický rozsah liter-
ského území, neprestávající na prvotním a do
dneška ještě valně uhájeném vlastním osídlení
litvského národa, z části však omezíme se
na Litvu vlastní a žmud se zvláštním zřetelem
na gubernii vilenskou, kovenskou a grodenskou.

Dějístem historického obrysu bude tedy
Litva v širším smyslu toho slova, Litva jako
země v různých dobách různě rozeptaná a
utvářená. V tom smyslu vystupuje Litva také
jako mohutná součást základů slovanských,
zvláště kulturních, zasahující i naše doby nej-
novější.

Archeologická bádání ukazují, neklamně
k tomu, že krajiny litvské, jmenovitě porčí
Němna, Venty, Západní Dviny s jejich přítoky
Vilijí, Něvjaží, Dubisson, Mitavou, Jurou, Svě-
ntou, Dzisnou, Drují a j. obydlena byla v době
nejdávější, již v prvním období kamenného
věku. Hojně vykopaniny a nálezy různých ná-

Sopis pramenů, z nichžto jsme čerpali, podán
bude k závěrku těchto statí. Jinak najde čtenář
odkazy v textu.

činí a kamenných výrobků, toporů, seker, mlá-
tův, ozdob z jantarů, kostí a mušlí atd. jsou
toho dokladem. Kromě toho jest veškerá Litva
jakoby poseta odvěkými kurhany, mohylami,
to jest předhistorickými pohřebišti.

Dle kronikářů XII. století rozpadal se li-
tviský kmen na Kurony, později nazývané
Lotyšy, na vlastní Litvany (Lutova), na
Prusy a Jadvingi. Lotyšy, k nimž náleželi
Semigalové, osídili nejsevernější položené kra-
jiny nynějšího Kurlandska a Inflant; Prusové
obývali pobřeží Baltu na pravém břehu dolní
Visly k výběžku řeky Drvenčí v nynějších vý-
chodních Prusech; Jadvingové přebývali od
Narvy až k osadám polského plemene Mazurů.
S Litvany spojení byli Žmudové, jejichžto při-
buzenství jest velmi blízké, i obývali země
mezi východními Prusy a Kurlandskem, tam,
kde k Baltu plynou řeky Němen, Svěnta, Pre-
gola, Okmiana, Salanta.

Jadvingové vyhynuli již ve XIII. století.
Prusové krutě zápasili s krížáky, ale podlehl
rovněž nepoměrným přesilám germanisačního
nátlaku. Poslední žena, mládko pruský, skóně-
la svůj život v polovici XVII. století — jak-
koli právě Prusové byli prvotně nejosvětlejším
plemenem litviským.

Jediné Litvanům bylo souzeno odehrávat
níkoli podřízenou úlohu v pozdějších dějinách
této části Evropy. Po století odrazili statečné
útoky nepřátel, zachovávali netoliko vlastní
jazyk a vlastní obyčje, ale i pohanský kult
udržovali do konce XIV. století!

Podání vypravuje, že kdysi před X. stoletím
přišel na litvský mořeň a pak Němlem se plavě
známý náčelník Palemon se svou celnou
družinou. Zjev Palemona náleží k mythickým
a není dostatečně objasněn. Usadil se prý se
svými soudruhy nad Němlem, a potomkové
jeho, stavši se vůdci Litvanův i Žmudů, dali
počátek panujícím rodům litvských knížat čili
kunigasů. Podání vypravuje dále, že z po-
tomstva Palemonova pocházeli bratři Borkus,
Kunas a Spera, z nichž druhý založil město
Kovno.

Není pochybnosti, že již skandinávské ná-
jezdy v IX. a X. století měly vliv na utváření
se Litvy. V XI. století boje s varežskými kní-
zaty vedly samovolné rozptýlené obce ke spo-
lčení. Ještě více přispívaly k tomu nájezdy
německých krížáků a mečonosců, kteří přibý-
li k ústí Dviny již r. 1201. Krížáci usazovali se
v zemi chelminské r. 1225. Nájezdci hubili
a pronásledovali zemi pod rouškou apoštolování,
jehož obětí stali se, jak již výše podotknuto,
Prusové. Stále vzrůstající župnost německých
nájezdníků donutila prvního znamenitého litev-
ského kunigasu Ryngolta hledati spojení
spřízněných knížat, i docílil ho (asi r. 1230).
V památné bitvě u Mohylny, kdež Volkvín,
mistr mečových rytířův, uderil na Litvany, Ryng-
olt slavně vítězil, vypadnuv na Němce z hu-
bokých litvských lesův a pobív velice množ-
ství mečových rytířů. Sam mistr Volkvín padl
na bojišti. Již tehdáž způsobovala Litva po-
strach a šarla své hranice, sotva zřídívši mon-
archické seskupení.

Nástupce Ryngoltův, Erdvil, statečně bil
Tatary a upravoval půdu Mendogu (Mindog,
Mindos), který vládl v letech 1242—1263, uve-
di země své do řady rozhodujících státův evrop-
ských a vytvořil pohanskou monarchii, vládnoucí
křesťanským národům. Neustále ohrožo-
ván německými mečonosci, Mendog přijal křesť.
Chelmský biskup Jindřich korunoval pak Men-
doga a jmenem papeže jmenoval jej králem
Litvy. Zároveň byla korunována jeho žena
Marta, a prý 600 dvořanův a rytířů přijalo za
příkladlem královým křesť. Což stalo se r. 1253.
Ale ani tento krok nebyl zárukou proti ne-
ustávajícímu se zmáhání krížácké zámostivosti,
směřující na ovládnutí Litvy. Mendog spatuje
se u velikém nebezpečí, před kterým ho ne-
stačila uchrániti ani stolice apoštolská, vrátil
se k pohanství a postoupil tuhý boj se vším,
co křesťanské, tedy i s Polskou, postupuje
nájezdne až ke Kalíši. Uprostřed krvavých po-
tyček Poláci poznávají se s Litvany (r. 1260).

Světlozr. XXIX, 70

Rozhodná otázka.

Obrázek VOJTĚCHA BARTOŇKY.

(Dle fotografie Karla Hellmanna v Praze.)